

יורה דעה

דע את מוריך

חכמים המובאים בהלכות איסור והיתר לפי סדר כרונולוגי

ה"פ

ר' יצחק בר יעקב אלפסי - (1013-1103) גדול חכמי התלמוד בספרד וצפון אפריקה - מגדולי הפוסקים נולד באלג'ריה בשנת 1088 התיישב בספרד - ספרו הגדול **ספר ההלכות** שהוא מעין קיצור הש"ס ומכונה **תלמוד קטן** היה מספרי היסוד של הפוסקים הבאים אחריו.

הרמב"ם

ר' משה בן מימון - מחכמי התורה במצרים ומגדולי הפוסקים בכל הזמנים - נולד בספרד ב 1135 - נדד לצפון אפריקה ומשם לארץ ישראל ובסוף התיישב במצרים ושם נפטר ב 1205 - ספרו העיקרי הוא **משנה תורה הנקרא יד החזקה** על שם 14 חלקיו - חיבר עוד חיבורים רבים - היו חכמים שחלקו על השקפותיו הפילוסופיות, ואחריו השיגו על ספריו - המשיג הגדול והחריף מכולם הוא **הראב"ד**.

הראב"ד

ר' אברהם בר דוד מפושקרא - מחכמי פרובנס - בן דורו של הרמב"ם - חי באמצע המאה ה 12 היה תקיף ולא חת מפני איש - הודה להרמב"ם כי מלאכה גדולה עשה אך השיג עליו בכל תוקף למען ידעו התלמידים שלא יסברו דאין לנטות מדבריו ועוד מפני שקרא לספרו משנה תורה, שאחר התורה שבכתב ספר הרמב"ם הוא משנה לתורה ושוב לא יחקרו וידרשו. על כן הראה לעיני כל את הטעויות אשר עשה. עוד כתב השגות על ספר ההלכות לר"ף ועל ספר המאור לר"ז"ה.

ראבי"ה

ר' אליעזר בר יואל - מחכמי אשכנז הראשונים - חי בתחילת המאה ה 13 - מבעלי התוספות - נכדו של הראב"ן - במשך חמישים שנה כתב את ספרו הגדול **אבי העזרי**. מגדולי תלמידיו, בעל ה"אור זרוע"

ספר התרומה

ר' ברוך בר יצחק מגרמיזה - מחכמי אשכנז - חי בתחילת המאה ה 13 - מתלמידיו של ר"י הזקן - אין להחליפו בספר התרומות לר' שמואל הסרדי על דיני ממונות

הרמב"ן

ר' משה בן נחמן - מגדולי התורה בספרד - חי בתחילת המאה ה 13 - בן דודו של ר' יונה גירונדי - פוסק פרשן ומקובל - עזב את ספרד והתיישב בארץ ישראל שם נפטר בשנת 1270. חיבר חידושים לרוב התלמוד וכתב ספרי הלכה כהשלמה להלכות הרי"ף. מתלמידיו המובהקים הרשב"א והרא"ה.

אור זרוע

ר' יצחק בר משה - מחכמי אשכנז המובהקים - חי באמצע המאה ה 13 - בן דורו של הרמב"ן - למד מפי רבים מחכמי הדור שלפניו ובהם ר' יהודה החסיד והראב"ה - מרביתו של המהר"ם מרוטנבורג.

סמ"ג

ר' משה בר יעקב מקוצי - מחכמי צרפת, מגדולי בעלי התוספות - בן דורו של האור זרוע - נקרא על שם ספרו **ספר מצוות גדולות** לפי סדר המצוות המבוסס על משנה תורה לרמב"ם.

סמ"ק

ר' יצחק מקורבל - מחכמי צרפת, מבעלי התוספות - פוסק מובהק - חי לקראת סוף המאה ה 13 - מכונה ר' יצחק "בעל החוטם" - חיבר את ספרו **עמודי גולה** הידוע יותר בשם **ספר מצוות קטן** ע"פ ספרו של ר' משה מקוצי "ספר מצוות גדולות"

הרא"ה

ר' אהרן הלוי - בנו של ר' יוסף בר בבבנישתי - מגדולי חכמי ספרד - חי לקראת סוף המאה ה 13 תלמידו של הרמב"ן - חברו של הרשב"א ורבו המובהק של הריטב"א - מחבר ספר **בדק הבית** המכיל השגות על ספר "תורת הבית" להרשב"א

המהר"ם מרוטנבורג

ר' מאיר בר ברוך - מחכמי אשכנז הגדולים - חי לקראת סוף המאה ה-13 - רבם של כל ישראל בדורו - חי סמוך לפני הרשב"א - ישב בכלא שבע שנים עד יום מותו בשנת 1293 - מתלמידי המובהקים: הרא"ש, המרדכי, התשב"ץ, השערי דורא ובעל הגהות מימוניות.

רשב"א

ר' שלמה בן אדרת - מגדולי חכמי התורה בספרד - חי לקראת סוף המאה ה-13 - רבו המובהק היה ר' יונה גירונדי אך למד תורה גם מפי הרמב"ן - כתב ספרים רבים כגון **תורת הבית**, **משמרת הבית** ועוד - בין תלמידי הרבים הריטב"א, ר' בחיי בר אשר, ר' אברהם בר יסמעיל ור' שם טוב גאון.

הגהות מימוניות

ר' מאיר הקדוש בר ר' יקותיאל הכהן - בן דורו ומתלמידיו הגדולים של המהר"ם מרוטנבורג - גיסו של בעל המרדכי - בהיותו בקי בתורת הרמב"ם, עשה חיבור יחד עם תלמידו חברו **התשב"ץ** וקראו בשם הגהות מימוניות ובו צירף את דעותיהם של חכמי צרפת ואשכנז - נהרג על קידוש השם עם כל משפחתו ב-1298

המרדכי

ר' מרדכי בר הלל, הקדוש - מחכמי אשכנז - פוסק גדול - נהרג על קידוש השם עם כל משפחתו ב-1298 מתלמידי המובהקים של המהר"ם מרוטנבורג - למד גם מפי ר' אפרים ממגנצא - גיסו של ר' מאיר הכהן, בעל "הגהות מימוניות"

התשב"ץ

ר' שמשון בר צדוק - מחכמי אשכנז - בן דורו של הרא"ש - מגדולי תלמידי של המהר"ם מרוטנבורג - חיבר ספרו התשב"ץ על מנהגי רבו המהר"ם

הרא"ש

ר' אשר בר יחיאל - מחכמי ספרד - היה מגדולי חכמי אשכנז וברח לספרד - חי בסוף המאה ה-13 - מגדולי התורה, רבן של כל בני הגולה - אחד משלשת הפוסקים שעל פיהם קבע ר' יוסף קארו את ההלכה בשולחן ערוך - מתלמידי המובהקים של המהר"ם מרוטנבורג

שערי דורא

ר' יצחק בר מאיר - מחכמי אשכנז - פוסק מובהק - חי בתחילת המאה ה-14 - מגדולי תלמידי של המהר"ם מרוטנבורג - חברו של הרא"ש

רבנו ירוחם

ר' ירוחם בר משולם - מגדולי חכמי ספרד - בא מפרובנס - מחשובי הפוסקים בזמנו - חי בתחילת המאה ה-14 - שמע תורה מפי הרא"ש - תלמידם של ר' אברהם בר יסמעיל ושל הרשב"א - מחבר ספרו הנודע **תולדות אדם וחוה**.

הר"ן

ר' נסים בר ראובן - פוסק, פילוסוף ורופא למלך - מגדולי חכמי ספרד - חי באמצע המאה ה-14 חיבורו היותר חשוב הוא פירושו על הרי"ף. מתשובותיו הרבות שהגיעו לאלפים לא נותרו אלא שבעים ושבעה שכונסו בקובץ "תשובות הר"ן"

הגהות אשר"י

ר' ישראל איסרל מקרימזא - מחכמי אשכנז - פוסק מובהק - בן הדור שאחרי הרא"ש - חיבר ההגהות על הרא"ש אשר היו יסוד גדול בהוראה בין רבני אשכנז קודם שנדפס השולחן ערוך - אבי זקנו של בעל **תרומת הדשן**.

תרומת הדשן

ר' ישראל בר פתחיה איסרלין - המהרא"י - מחכמי אשכנז - מגדולי הפוסקים - חי בסוף המאה ה-14 - נפטר ב-1460 - ספרו העיקרי הוא **תרומת הדשן** ובו 354 תשובות כמניין דש"ן - המהרש"ל מעיד עליו ש"היה גדול ומופלא בימיו".